

contraste viguroase și de a ține veșnic trează atenția, interesul pentru audiție. Socotim că este una dintre cele mai reușite simfonii ale compozitorului.

Subliniem cu acestea că dirijorul și orchestra ne-au restituit dincolo de o execuție foarte îngrijită, stilul specific al muzicii lui Șostakovici — ceea ce socotim că este esențial.

Oratoriul „Triumful timpului și al adevărului” de Händel la Filarmonica „George Enescu”

Filarmonica „George Enescu” depune un lăudabil efort de a oferi o stagiune cât mai bogată, mai diversă, mai plină de interes artistic. Concertele cuprind de regulă și prime audiții iar, cu concursul de data aceasta mult mai eficient dat de A.R.I.A. avem oaspeți de notorietate și de peste hotare.

În cadrul acestor strădanii se înscrie, neîndoios și prezentarea de către dirijorul Mircea Cristescu, în primă audiție, a oratoriului pentru soliști, cor și orchestră *Triumful timpului și al adevărului* de Händel. Dacă oratoriile lui Händel, au îndeobște subiecte biblice, aceasta trebuie pusă pe seama intenției compozitorului de a zugrăvi îndeobște caractere. Dar oratoriile händeliene sînt cu totul laice. Printre acestea, cel pe care l-am ascultat, lucrare de mari proporții, reprezintă o glorificare a bucuriei de viață, a triumfului adevărului, „tinerețea și veselia fiind — așa cum spune textul—adevărurile însoțitoare ale frumuseții”.

Au fost mai bine de două ore de arii, recitative, duete, terțete etc. corale și părți orchestrale scrise bogat, cu somptuozitate și cu ornamentații caracteristice pentru stilul pompos al compozitorului.

Întreaga lucrare, cu simțitoare influențe italiene și franceze, cu linii melodice frumoase, armonizate în chip cu totul consonant, se desfășoară în nu mai puțin de... 45 numere, ce poartă titluri ca „adevăr”, „timpul stăpînește totul”, „bucuria învinge durerea” etc. De la o vreme trebuie să recunoaștem însă că acest tipic al ariilor precedate de câteva acorduri, aproape adoma, la clavecin, nu sînt de natură să învieze prea mult audiția, în ciuda unor contraste de tempo, afirmate cu regularitate de la o secvență la alta. Ceea ce am apreciat în mod deosebit a fost munca de asimilare a unei asemenea uriașe „mașini” sonore în permanentă mișcare. Îndeosebi soliștii (cinci) au cîntat fie individual, fie în duete sau terțete, aproape în permanență, fiind supuși la o mare tensiune. Emilia Petrescu (soprana I) a cîntat nu numai cu apreciați-voce pură, cristalină, dar cu inteligență și cu acele accente care vădneau adîncirea sentimentelor exprimate. Mezzo-soprana Martha Kessler, foarte folosită, s-a desfășurat cu o desăvîrșită ușurință, stăpînind ireproșabil atît pasajele din registrul vocal grav cît și pe cele înalte. Tenorul George Lambrache a cîntat cu lirism și cu o ținută vocală sobră, iar basul Ionel Pantea cu gravitate și căldură. Există însă un aspect al artei lui Händel: acela al cîntului vocalizant, ornamentat excesiv, ce poate fi discutat. Ne referim la acele pasaje ale căror volute, în ha-ha-ha și he-he-he—scrise desigur în gustul timpului nu numai că au dat mult „de furcă” soliștilor dar au apărut ca o supraîncărcare, azi depășită.

O surpriză plăcută ne-a oferit (soprana a II-a), Paulina Ciocmăreanu-Stavrache pe care o ascultam pentru prima oară: voce limpede și justă, suplă și gingașă iar, la ocazie, intensă și, în general, expresivă.

Corul, dirijat de Vasile Pântea, a realizat volume sonore puternice și omogene, maiestruose, fără ca acestea să excludă, ori de cîte ori a fost cazul, cîntul nuanțat, dinamic. Orchestra, și deseori partida violoncelor, s-a afirmat în chip cu totul pozitiv iar organistul Iosif Gerstenengst a întărit, în stilul cerut, sonoritățile întregului ansamblu, ori de cîte ori a fost cazul, contribuind astfel la prezentarea fastuoasă a oratoriului.

Dirijorului Mircea Cristescu îi revine meritul de a fi coordonat o muncă artistică deosebită, încununată de o indiscutabilă izbîndă.

Pianista Sonia Vargas

Pianista peruviană Sonia Vargas, profesoară la școala de muzică „Manhattan” din New-York, a dat un recital cu piese foarte variate. În *Sonata în Do major* de Mozart, lucrare de dimensiuni restrînse dar de bogate idei melodice și subtile aspecte expresive, Sonia Vargas ne-a dezvăluit în primul rînd pianistica sa bine cizelată, acea tehnicitate, atît de necesară unei execuții de calitate. Aceasta nu reprezintă însă totul. Fără-ndoială că o simplă desfășurare metronomică a muzicii lui Mozart nu ar fi fost dorită, dar nici acele curioase încetiniri de tempo, care intrau în joc la răstimpuri, în primul *Allegro*, știrbind din fluența discursului muzical. *Andantele* a fost redat cu cantabilitate, cu o poantă exagerată de sentimentalism iar *Finalul* alert, vîvace, a fost cel mai apropiat de stilul mozartian.

Interpretarea primei părți a *Sonatinei* de Ravel realizată cu picanerie, am spune chiar cu incisivitate, a făcut loc *Menuetului* căruia pianista i-a imprimat grație; am fi dorit să deslușim totuși și acea nostalgie, acea ușoară melancolie pe care i-a comunicat-o compozitorul. *Finalul* a fost redat cu elan, cu însuflețire.

Fidelă muzicii sud-americane, Sonia Vargas nu a omis să prezinte mai întîi o piesă de Heitor Villa-Lobos, care a folosit îndeobște folclorul patriei sale. Această lucrare intitulată *Impressoes seresteiros* ne-a apărut însă înrudită mai degrabă cu muzica lui Rachmaninov decît cu muzica populară braziliană.

Am ascultat, de asemenea o piesă scurtă, dinamică, tumultuoasă, de Alberto Ginastera, compozitor argentinian de notorietate care îmbină o tehnică mai mult sau mai puțin modernă cu anumite tradiții naționale.

Piesa de rezistență majoră, lăsată pentru încheierea recitalului, a fost, indiscutabil, *Sonata în si minor* de Liszt, cînd pianista, concentrată, interiorizată a cîntat nuanțat și expresiv, reliefind bogatul conținut emoțional al lucrării.

Tenorul George Francis Densiu

De aproape un deceniu, tenorul de origine română George Francis Densiu, din Cleveland, vine periodic în țara noastră unde concertează și totodată studiază arta cîntului.

În cadrul manifestărilor artistice și culturale care au loc la Biblioteca americană, el ne-a prilejuit recent o audiție cu arii din marele repertoriu liric cît și din unele comedii americane de mare popularitate. Înzestrat cu o voce deosebit de puternică, în același timp justă sub raportul intonațional, dispunînd de o dicțiune foarte clară, tenorul Densiu acompaniat de pianistul Andrei Kovacz a interpretat, cu avîntată participare emoțională mai întîi unele arii celebre din *Tosca* (E lucevan le stelle), *Otello* (Non mi tema) *Paiate* (Vesti la giubba) ș.a., dovedind disponibilități vocale demne de luat în seamă. Este ceea ce l-a și determinat să se orienteze tot mai mult către opera clasică. În acest scop, fiecare vizită a sa în România reprezintă o verificare a vocii și un studiu serios, de perfecționare, cu profesorul Mihail Vasilopol a cărui metodă constă într-o cît mai bună educare a mușchilor ce reglează respirația cîntărețului și stabilirea unei optime impostății a vocii.

În cadrul concertului dat la Biblioteca Americană, George Francis Densiu a prezentat apoi, acompaniat de o mică formație condusă de artistul emerit Sile Dinicu, o seamă de arii din unele lucrări muzicale de largă popularitate (*Oklahoma, My Fair Lady, West side story* ș.a.) obținînd un succes dintre cele mai frumoase, subliniat de marele număr al celor participanți cu aplauze îndelungate. Cîntărețul, care s-a afirmat în S.U.A. într-o seamă de roluri din operele clasice și moderne, s-a dovedit un remarcabil interpret, în măsură să creeze un adevărat spectacol, viu, interesant, plăcut.

Am avut în același timp satisfacția de a-l urmări pe dirijorul și compozitorul Sile Dinicu și în calitatea sa de excepțional pianist. Sile Dinicu a tratat pianul de-a dreptul orchestral. Anumite cadențe, ritmica infailibilă a mîinii stîngi și acele accentuări, la răstimpuri, pe timpii tari, sincopetele cu care a-grementa jocul său subtil, au imprimat și micului dar excelentul său grup (Sandi Avramovici — chitară, Dan Dumitriu — chitară bas și Dorin Danciu — baterie) un *swing* în perfectă concordanță cu interpretările de bogată varietate și spectaculozitate ale lui George Francis Densiu. A fost o seară de colaborare rodnică româno-americană și pe tărîmul artei.

J.-V. PANDELESCU

Fernand Quattrocchi Aurelian Octav Popa

Dirijorul francez Fernand Quattrocchi și-a început programul concertului realizat la pupitrul Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii cu *Burlesca* de Mihail Jora, lucrare care confirma o dată mai mult (în 1949, la un an după apariția primului cîiet al spiritualelor *Poze și Pozne* pentru pian) înclinația autorului pentru evocarea muzicală a dife-ritelor categorii ale umorului. Fără a putea fi rînduit printre creațiile de căpetenie ale maestrului necontestat al liedului și al baletului românesc, *opus*-ul acesta se reascultă oricînd cu plăcere, vîdînd diversitatea și robustețea paletelor orchestrale joriene.

Un caracter oarecum inedit l-a avut următoarea lucrare înscrisă pe afiș, *Concertul pentru clarinet*

și *orchestră* de Paul Hindemith, a cărui audiere o datorăm desigur includerii acestei creații în repertoriul eminentului nostru clarinetist Aurelian Octav Popa. Hindemith a avut o înclinație deosebită pentru genul concertant, dovadă numeroasele sale realizări în acest domeniu, consacrate celor mai diverse instrumente solistice (pian, vioară, violă, viola d'amore, violoncel, clarinet, corn, trompetă, fagot, harpă, orgă). *Concertul pentru clarinet*, scris în 1947 și dedicat celebrului clarinetist de jazz Benny Goodman, apare caracteristic pentru orientarea compozitorului, de a porni întotdeauna de la practica interpretativă (să nu uităm că Hindemith a fost el însuși, ani de zile, un foarte apreciat violist, la început în orchestra Operei din Frankfurt pe Main, apoi în celebrul cvartet de coarde Amar și în cele din urmă virtuos concertist). O dovadă în acest sens o constituie spirituala temă din partea I a Concertului, oferind solistului prilejul de a-și etala măiestria și simțul umorului pe parcursul unui „ambitus“ de peste două octave. Specificul instrumentului solist este de asemenea valorificat cu mult rafinament și în partea a III-a (*Ruhig* = Liniștit), unde cantilena clarinetului apare însoțită — în lunga concluzie *pianissimo* — mai întîi de două, apoi de patru viori soliste, care țes o ornamentație cromatică plină de delicatețe. Aurelian Octav Popa a fost, ca întotdeauna, la înălțimea renumelui cucerit: a fost plin de fantezie și de vioiciune în părțile mișcate, impresionînd prin diversitatea sonorităților și a mijloacelor de expresie puse în acțiune, dar a știut să pună în valoare și cantabilitatea caracteristică a instrumentului său.

Pentru a putea aprecia în mod concludent posibilitățile dirijorului, am așteptat cu interes lucrarea de încheiere a programului, *Simfonia în re minor* de César Franck. Fernand Quattrocchi a realizat într-adevăr o versiune fluentă a celebrei lucrări, scoțînd în relief anumite momente spectaculare, puternic sculptate și bogate în contraste expresive. Ceea ce a lipsit în interpretarea sa, a fost însă preocuparea de a alia robustețea energetică unei serenități meditative, atît de caracteristice melosului franckian. Ideea, atît de des enunțată în legătură cu această lucrare, că ne aflăm, în fond, în prezența unei piese pentru orgă amplificată și transpusă la dimensiunile orchestrei simfonice, nu a părut să stea la baza concepției interpretative a dirijorului francez. Este păcat că, în felul acesta, magnifica simfonie a lui Franck nu și-a găsit climatul adecvat, îmbinare remarcabilă de simplitate, noblețe și fervoare. S-ar putea ca, temperamental, Fernand Quattrocchi să fie înclinat către alte stiluri muzicale, care să nu implice preocupări introspective. Dar aceasta rămîne să ne-o confirme o eventuală viitoare întîlnire cu șeful de orchestră oaspete.

Iosif Conta Silvia Marcovici

Un program reunind trei lucrări selecționate dintre creațiile reprezentative ale secolului XX, — iată dificila sarcină pe care și-a asumat-o Iosif Conta pentru a demonstra o dată mai mult afinitatea sa și a instrumentiștilor Orchestrei simfonice a Radio-